

УДК 81'243

© Нікіфорова С.М., Пивоварова Н.І., Пивоварова О.І. 2020 р.

<https://orcid.org/00000-0002-5471-6835>

<https://orcid.org/0000-0001-7595-2653>

<https://orcid.org/0000-0002-6626-889X>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2020.48.07>

**С.М. Нікіфорова,
Н.І. Пивоварова,
О.І. Пивоварова**

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Статтю присвячено питанням використання інформаційних технологій в процесі організації самостійної роботи студентів архітектурно-будівельних спеціальностей при вивченні англійської мови.

Інтеграція української системи вищої освіти зі світовим освітнім простором, а також корінні зміни в самому характері освіти, його орієнтація на «вільний розвиток людини», на творчу ініціативу, самостійність, мобільність і конкурентоспроможність майбутніх фахівців, як на національному, так і на світовому ринках праці, викликають необхідність нового підходу до проектування цільового, змістовного, процесуального та результативного компонентів освітнього процесу.

Мета дослідження: визначити можливості сучасних інформаційних технологій, які можуть бути використані при вивченні англійської мови, виявити роль інформаційних технологій у самостійному вивченні англійської мови.

Для вирішення поставлених мети і завдань були використані наступні методи дослідження: когнітивно-узагальнюючі (вивчення та аналіз теоретичних і практичних робіт у галузі методики викладання іноземних мов, лінгвістики, педагогіки з теми дослідження; аналіз програм, підручників і навчальних посібників з іноземної мови для студентів технічних ЗВО) і емпіричні методи (педагогічне спостереження, бесіди, анкетування, експертна оцінка і самооцінка).

Результати дослідження дають підстави стверджувати, що сучасна система освіти в значній мірі характеризується тенденцією переходу від традиційного до інноваційного навчання. Інформаційні технології допомагають виробити лінгвістичні вміння і навички, організувати комунікативні ситуації, довести до автоматизму мовні й мовленнєві дії, а також гарантують реалізацію індивідуального підходу та інтенсифікацію самостійної роботи студента, крім того можуть допомогти в подоланні

психологічного бар'єру при практичному використанні мови як засобу спілкування.

У статті запропоновано і подальші перспективи дослідження щодо використання новітніх інформаційних технологій при викладанні іноземних мов.

Ключові слова: самостійна робота, студент, інформативні технології, SMART-технології, комунікативна компетентність, професійна комунікативна спрямованість, навички говоріння.

Nikiforova S. M., Pyvovarova N. I., Pyvovarova O. I. Organization of students' independent work in the process of learning foreign languages with the use of information technologies. The article focuses on the use of information technologies for the organization of independent work of students of architectural and construction specialties in the study of English.

Integration of the Ukrainian higher education system with the world educational space, as well as radical changes in the nature of education, its orientation to "free human development", to creative initiative, independence, mobility and competitiveness of future specialists, both in national and world labor markets, call for a new approach to the design of the target, content, process and resultant components of the educational process.

Purpose of the study: to describe the capabilities of modern information technologies that can be used in the study of English, to identify the role of information technology for independent learning English.

Research methods. To solve these problems, the following research methods were used: cognitive-generalized (study and analysis of theoretical and practical works in the field of teaching foreign languages, linguistics, pedagogy on the topic of research; analysis of programs, textbooks for foreign language students) and empirical methods (pedagogical observation, conversations, questionnaires, peer review, and self-assessment).

The results of the study suggest that the modern education system is largely characterized by a tendency to transition from traditional to innovative learning. Information technologies help to develop linguistic skills, organize communication situations, bring language and speech actions to automatism, and also guarantee the realization of individual approach and intensification of student's independent work, in addition they can help to overcome the psychological barrier in the practical use of speech .

The article also proposes further research perspectives on the use of the latest information technologies for teaching foreign languages. It should be told that the potential of information technologies use is huge and its opportunities haven't been studied enough yet.

Keywords: independent work, student, information technologies, SMART-technologies, communicative competence, professional communicative orientation, speaking skills.

Вступ. Мета навчання іноземної мови на сучасному етапі передбачає розвиток комунікативних умінь і навичок учнів, тобто практичне володіння іноземною мовою. Головну мету підготовки також становить таке володіння іноземною мовою, яке дозволяє використовувати її для усного та письмового спілкування, як в процесі майбутньої професійної діяльності, так і для подальшої самоосвіти. Завдання викладача полягає у вихованні особистості, здатної до спілкування, до самоосвіти.

Інтеграція української системи вищої освіти зі світовим освітнім простором, а також корінні зміни в самому характері освіти, його орієнтація на «вільний розвиток людини», на творчу ініціативу, самостійність, мобільність і конкурентоспроможність майбутніх фахівців, як на національному, так і на світовому ринках праці, викликають необхідність нового підходу до проектування цільового, змістовного, процесуального та результативного компонентів освітнього процесу. У проекті державних стандартів вищої професійної освіти нового зразка в якості результату підготовки фахівців виступають професійні компетенції. Компетентнісна модель випускника, з одного боку, охоплює кваліфікацію, яка б пов'язала його діяльність з предметами і об'єктами праці, з іншого боку, відображає міждисциплінарні вимоги до результату освітнього процесу.

У кінці ХХ століття на неможливі факультетах вишів підвищився інтерес до дисципліни «Іноземна мова», а саме до проблеми організації самостійної роботи студентів із поповнення своїх професійних знань засобами іноземної мови (Т. Гарбер, А. Козирєва, Л. Корнікова, Ф. Лемберська, П. Русанова, Л. Столбова та ін.). Такий інтерес пояснювався тим, що в умовах зростання обсягу професійних знань, необхідних майбутньому фахівцю, важливо навчити його орієнтуватися в потоці інформації за обраною спеціальністю. У зв'язку з цим велика увага приділялася підбору високоінформативних професійних текстів і розробці системи вправ до них.

У наукових дослідженнях українських педагогів та методистів (О. Бігич, М. Волошинова, О. Мацнева та ін.) обґрунтовано необхідність використання електронних засобів навчання іноземних мов. Зокрема, Т. Коваль досліджує застосування інформаційних технологій, що сприяє реальній цільовій активності та високій мотивації студентів (Koval, Sysoyeva & Suschenko, 2009). Серед вимог, які висуваються до сучасного викладача іноземних мов, Н. Майєр, як обов'язкову, називає вимогу використання інтерактивних технологій, технічних і медіа-засобів (Mayer, 2016). О. Пометун аналізує інтерактивні методики та системи навчання. На її думку, інтерактивними можна вважати технології, які здійснюються шляхом активної взаємодії під час заняття. Вони допомагають отримати нові знання та організувати групову діяльність, починаючи від взаємодії двох – трьох

осіб між собою й до широкої співпраці багатьох (Pometun & Pirozhenko, 2002, 2004).

Основи сучасної методики викладання іноземних мов досліджує С. Ніколаєва, котра розкриває мету, завдання, принципи, зміст, форми і методи навчання студентів під час майбутньої іншомовної діяльності (Nikolaev, 2013). Методисти (О. Бігич, О. Борецька, Н. Бориско, С. Ніколаєва) вважають, що навчання англійської мови – це складний, багатогранний процес, який вимагає регулярної і творчої діяльності. Він розглядається фахівцями як один із основних напрямів упровадження іноземної мови в суспільне середовище, спрямоване на підвищення рівня володіння мовою, здійснюється з урахуванням стану його володіння та розвитку (Nikolaev, 2013; Pometun & Pirozhenko, 2004).

Мета дослідження полягає у визначенні можливостей сучасних інформаційних технологій, які можуть бути використані при вивченні англійської мови, виявленні ролі інформаційних технологій у процесі організації самостійного вивчення англійської мови.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених мети і завдань були використані наступні методи дослідження: когнітивно-узагальнюючі (вивчення та аналіз теоретичних і практичних робіт у галузі методики викладання іноземних мов, лінгвістики, педагогіки з теми дослідження; аналіз програм, підручників і навчальних посібників з іноземної мови для студентів технічних ЗВО) і емпіричні методи (педагогічне спостереження, бесіди, анкетування, експертна оцінка і самооцінка).

Результати. Сьогодні перед закладами вищої освіти стоїть завдання щодо формування особистості сучасного студента, здатного до самостійного набуття нових знань. Тому, у ЗВО повинно бути створено таке навчальне середовище, яке б повною мірою сприяло організації самостійної діяльності студентів і включало б використання сучасних інформаційних технологій.

Самостійна робота студентів із використанням інформаційних технологій дозволяє викладачеві:

- забезпечити автономність і самостійність студентів;
- здійснити індивідуальний підхід до студентів;
- зробити осмисленим і доцільним систематичне використання на занятті Інтернет-ресурсів, мультимедійних та традиційних засобів навчання;
- мотивувати студентів до застосування раніше вивченого матеріалу і вивчення нового матеріалу;
- використовувати велику кількість актуальної автентичної інформації;
- стимулювати самостійну або групову пошукову діяльність студентів, якою вони самі керують.

Студентам же така активізація самостійної роботи дозволяє приймати самостійні рішення і розвивати критичне мислення, активізуючи розумові здібності.

Безсумнівно, з розвитком інформаційних технологій можливості й потреби освіти багаторазово зросли, внаслідок чого всім учасникам освітнього процесу потрібно вміти ними користуватися і застосовувати на практиці. Зміна парадигми освітнього процесу призвела до переосмислення його структури і застосовуваних технологій, висуваючи на перший план інформаційні, у тому числі SMART-технології (комп'ютерні програми та інформаційні технології, SMART-технології та інтелектуальні освітні програми, SMART-технології, засновані на мультимедіа).

Можливості інформаційних технологій сьогодні величезні. Вони допомагають у процесі вивчення лексики і граматики, сприяють відпрацюванню навичок читання і вимови, формують уміння говоріння (як діалогічного, так і монологічного), створюють умови для отримання будь-якої необхідної учасникам освітнього процесу інформації, що знаходяться в будь-якій точці земної кулі.

Сучасне суспільство масової комунікації та глобалізації характеризується використанням іншомовного інформаційного ресурсу в процесі міжнародного обміну науково-технічною інформацією між фахівцями різних предметних галузей, транслявання інформації. Тим паче, що основною метою модернізації вищої освіти є підготовка кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного, компетентного, готового до професійного росту, соціальної та професійної мобільності. Професійно орієнтоване навчання іноземної мови у ЗВО на сьогодні є одним із пріоритетних напрямів.

На думку вчених, праці яких присвячені питанням модернізації системи вищої професійної освіти (В. Байденко, С. Батишев, Є. Белов, А. Беляєва, І. Бородулін, І. Галяміна, Л. Гребнев, Н. Дунченко, В. Іщенко, С. Коршунов, С. Маслов, А. Степанов, Ю. Татур, Л. Трубіна, Т. Уткіна, А. Хуторський, І. Челпанов, В. Шадріков, А. Шехонін та ін.), використання компетенцій, як головних цільових установок при підготовці фахівця з вищою освітою, означає істотне зрушення в бік особистісно-орієнтованого навчання, спробу реалізувати діяльнісно-практичну та культурологічну складові освіти, перейти від предметної диференціації до міждисциплінарної інтеграції.

Відмінною особливістю професійно орієнтованого навчання англійської мови є максимальне врахування специфіки професійної сфери: її концептів і термінології, лексико-синтаксичних і граматичних особливостей, формату усних і письмових текстів, ситуативних особливостей. З огляду на це, навчання має будуватися відповідно до конкретних професійно-значущих цілей і завдань, на основі тематично і граматично відібраного матеріалу, що відображає сучасні професійні проблеми і способи їх практичного вирішення, а також ситуації можливої комунікативної взаємодії з іншомовними представниками.

Професійно орієнтоване навчання студентів іноземної мови спрямовано на формування іншомовної комунікативної компетенції, яка визначається як комплекс властивостей особистості, прагнення до якого створює умови мотивації навчально-пізнавального процесу, забезпечуючи психологічно повноцінну взаємодію в процесі професійного спілкування іноземною мовою. Необхідно відзначити, що професійно орієнтованому навчанню іноземної мови притаманні специфічні методичні принципи, які розкривають його сутність, а саме: принцип професійної комунікативної спрямованості та принцип професійної міжкультурної спрямованості. Суть принципу професійної комунікативної спрямованості полягає в тому, що навчання повинно будуватися на залученні учнів до усної (говоріння, аудіювання) і письмової (читання, письмо) професійної комунікації протягом усього курсу навчання іноземної мови.

Відмінною особливістю сучасного суспільства є процеси міжнародної інтеграції та глобалізації, розширення обміну професійним досвідом. Виходячи з цього, вимоги, що висувуються до майбутнього архітектора і будівельника, припускають розвиток у нього іншомовних умінь:

- представляти і захищати дипломний проєкт іноземною мовою;
- здійснювати професійну діяльність за межами України (робота за контрактом);
- обмінюватися професійним досвідом із зарубіжними колегами;
- представляти проєкти на міжнародних виставках і конференціях, брати участь у їх обговоренні;
- читати спеціальну літературу іноземною мовою.

З огляду на виявлені потреби майбутніх архітекторів і будівельників в оволодінні іноземною мовою, зміст навчання студентів має бути спрямований на формування і розвиток необхідних професійно орієнтованих іншомовних навичок і вмінь.

Можна стверджувати, що назріла необхідність перегляду змісту навчання іноземної мови в університетах архітектурно-будівельного профілю, пошуку нових форм, засобів і моделей навчання, які б гарантували максимальну реалізацію потреб студентів щодо оволодіння іноземною мовою.

Вивчивши в ряді досліджень питання, пов'язані з професійно орієнтованим навчанням іноземної мови у закладах вищої освіти різного профілю, викладачі кафедри іноземних мов Харківського національного університету будівництва та архітектури розробили підручник для студентів архітектурно-будівельного профілю «Smart English for Architects» (Sergeeva, 2019). Зазначений підручник існує як у друкованому варіанті (для аудиторної роботи), так і у формі електронного підручника, з яким можна працювати дистанційно на навчальній платформі університету. Завдання підручника спрямовані на розвиток мовних, мовленнєвих, професійних та загальнокомунікативних компетентностей, що передбачає використання

інноваційних технологій змішаного та е-навчання. Завдання індивідуалізовані, носять проблемний характер і орієнтовані на ситуації реального спілкування.

У якості приклада наведемо один із розділів підручника «Smart English for Architects» (Sergeeva, 2019), що розвиває навички говоріння, тому що навчання говорінню, зокрема, монологічному мовленню є одним із найбільш складних, але в той же час найнеобхідніших навичок для тих, хто вивчає англійську мову.

Unit «Seven Wonders Of The Ancient World»

Task1. Talk about general topics of the Unit (3 minutes) answering the questions below.

- *What architectural style do you like best? Why?*
- *Are there any buildings in this style in Kharkiv (in Ukraine)?*
- *What architects working in this style do you know?*
- *What style of the house do you live in?*

Завдання, які передбачають відповіді на запитання, розвивають навички говоріння.

Task 2. Describe and compare two pictures (1 minute).

Answer the proposed questions and use useful vocabulary.

- *What do these two monuments have in common?*
- *Was it possible to erect pyramids without machinery or iron tools?*
- *Do you know any mausoleums in other countries?*

Завдання монологічного мовлення з візуальними і письмовими підказками розвивають навички говоріння в процесі розповіді, опису, порівняння, висловлювання думок.

Task 3. Make decision concerning the proposed situation (3 minutes pairwork). Questions and useful vocabulary will help you.

SITUATION: Imagine that you can move to the ancient times with the help of a time machine. Here are some of the ideas for considering.

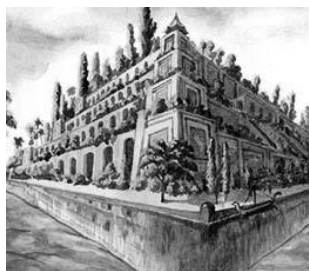
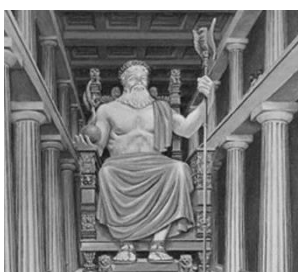
- *What unites all the Seven Wonders of the Ancient World?*
- *Decide which of the two wonders, except Egyptian Pyramids, would you prefer to see?*
- *Give reasons for your choice.*

Завдання діалогічного мовлення з письмовими підказками розвивають навички говоріння в процесі взаємодії, висловлювання думок, обґрунтовування й пропозиції ідей.

Questions and useful vocabulary will help you.

- *How did Egyptians manage to lay those huge stone blocks?*
- *Why do you think the Gardens of Babylon were called Hanging?*
- *What was the most famous statue in the ancient world?*
- *What four parts did the Mausoleum at Halicarnassus consist of?*
- *Do you know what statue inspired the Statue of Liberty in New York?*
- *Which of the seven wonders was the most functional?*

Завдання вести дискусію з запропонованої теми на основі запитань розвивають навички говоріння щодо вираження та обґрунтування ідей, погоджування чи заперечування.

Task 4. *Discuss the issues concerning the topic of the Unit (4 minutes pairwork).*

Слід відзначити, що навчання говорінню лежить в основі формування комунікативної компетенції, яка, по суті, є кінцевою метою оволодіння іноземною мовою.

Процес говоріння передбачає сформовану здатність як до безпосереднього спілкування в різноманітних ситуаціях, так і до опосередкованого (наприклад, висловлення власної думки з приводу прочитаного тексту).

Як впливає з вищезазначеного, студенти повинні прагнути самостійно створювати продукт мовної діяльності, «пропускаючи через себе» прочитану інформацію, виділяючи в тексті головну думку, обираючи потрібні для оформлення власної думки слова і вирази, використовуючи засоби логічного

зв'язку, щоб критично аналізувати, порівнювати різні точки зору, формулювати і аргументувати свою позицію.

Але головним предметом вивчення іноземної мови є розвиток всіх видів мовленнєвої діяльності, починаючи з усної комунікації і закінчуючи розвитком здібностей до різнопланової роботи з текстом по вилученню інформації, а також формування висловлювання на основі цієї інформації.

Обговорення. Проведене дослідження і аналіз вивчення практики навчання іноземних мов підтверджує погляди як зарубіжних (Т. Гарбер, А. Козирева, Л. Корнікова, Ф. Лемберська, П. Русанова, Л. Столбова), так і вітчизняних (О. Бігич, О. Борецька, Н. Бориско, М. Волошинова, О. Мацнева, С. Ніколаєва, О. Пометун та ін.) учених, що сучасна система освіти значною мірою характеризується тенденцією переходу від традиційного до інноваційного навчання. Упровадження онлайн-курсів у освітній процес вишів стає все більш популярним і набуває все більшої кількості прихильників.

Висновки. Використання інформаційних технологій відкриває нові можливості у викладанні іноземної мови, сприяє прискоренню процесу навчання, зростанню інтересу студентів до предмету, покращує якість засвоєння матеріалу, дозволяє індивідуалізувати процес навчання і дає можливість уникнути суб'єктивності оцінки.

Необхідно також відзначити, що потенціал використання інформаційних технологій у процесі навчання іноземним мовам спрямовано на збільшення обсягу самостійної навчальної діяльності студентів, що сприяє їх підготовці до прийняття незалежних рішень у сучасному мінливому світі. Розробка інноваційної методики навчання іноземної мови у ЗВО є пріоритетним напрямом у сучасних лінгвістичних і методичних науках та вимагає подальшого вивчення.

ЛІТЕРАТУРА:

- Альошина О. М. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов у ВНЗ. 2012. № 30.
- Дмитриева Е. И. Основная методическая проблема дистанционного обучения иностранным языкам через компьютерные телекоммуникационные сети интернет. *Иностранные языки в школе*. 1998. № 1.
- Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Автор-укладач Н. П. Паволокова. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 176 с.
- Коваль Т. І., Сисоєва С. О., Сущенко Л. П. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності: навч.-метод. посіб. К.: Вид. центр НЛУ, 2009. 380 с.
- Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. *Відкритий урок*. 2002. № 5-6. С. 7-10.
- Кушниренко А. Г., Леонов А. Г., Кузьменко М. А. Что такое интернет? Информационные и коммуникационные технологии в образовании. *Информатика и образование*. 1998. № 5-7.
- Майер Н. Рефлексивний підхід до формування методичної компетентності у майбутніх викладачів іноземних мов у процесі самостійної роботи. *Педагогічний процес:*

теорія і практика. 2016. Вип. 4. С. 129-135. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2016_4_27

- Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. За загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
- Полат Е. С. Интернет на уроках иностранного языка. *Иностранные языки в школе*. 2001. № 2, 3. С. 36.
- Пометун О., Пироженко Л. Интерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К., 2002.
- Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Интерактивні технології навчання. К., 2004. 192 с.
- Посібник для самостійної роботи студентів магістратури з вибіркових дисциплін «Сучасні технології навчання іноземних мов і культур» й «Інноваційні підходи до навчання іноземних мов і культур». К.: Вид. центр КНЛУ, 2018. 60 с.
- Sergeeva, T. V. (Ed.) (2019). *Rozvytok movlennyyevoyi kompetentnosti na rivni B2 "Smart English for architects"* [Manual. Development of speech competence at B2 level "Smart English for architects"]. Textbook. P.I. Kharkiv: Fedorko M.Yu. 218 p.

REFERENCES:

- Aloshina, O. M. (2012). *Suchasni metody ta tehnologiyi vykladannya inozemnyh mov u VNZ* [Advanced Methods and Technological Foreign Languages at HEI]. No. 30 (in Ukrainian).
- Dmitrieva, E. I. (1998). Osnovnaya metodicheskaya problema distantsionnogo obucheniya inostrannym yazykam cherez kompyuternyye telekommunikatsionnyye seti internet [The main methodological problem of distance learning foreign languages through computer telecommunication networks of the Internet]. *Inostrannyye yazyki v shkole*. No. 1 (in Russian).
- Entsiklopediya pedagogichnyh tehnologiy ta innovatsiy [Encyclopedia of pedagogical technologies and innovations] / Author-bookkeepers N.P. Pavolokova. - Kh .: "Basis", 2009. 176 p. (in Ukrainian).
- Koval, T. I., Sysoyeva, S. O. & Suschenko, L. P. (2009). Pidgotovka vykladachiv vyshchoyi shkoly: informatsiyni tehnologiyi u pedagogichnyi diyalnosti [Training of Higher School Teachers: Information Technologies in Pedagogical Activity]. K.: NLU Center, 380 p. (in Ukrainian).
- Kramarenko, S. G. (2002). Interaktyvni tehniky navchannya yak zasib rozvytku tvorchogo potentsialu uchniv [Interactive technology to start, so as to develop creative potential of scientists]. *Vidkritiy urok*. No. 5-6. P. 7-10 (in Ukrainian).
- Kushnirenko, A.G., Leonov, A. G. & Kuzmenko, M. A. (1998). Chto takoye internet? Informatsionnyye I kommunikatsionnyye tehnologiyi v obrazovanii [What is the Internet? Information and communication technologies in education]. *Informatica i obrazovaniye*. No. 5-7 (in Russian).
- Mayer, N. (2016). Refleksyivnyy pidhid do formuvannya metodychnoyi kompetentnosti u maybutnih vykladachiv inozemnyh mov u protsesi samostiyynoyi roboty [A reflexive approach to the formation of methodological competence in future foreign language teachers in the process of independent work] *Pedagogichniy protses: teoriya ta praktyka*. V. 4. P. 129-135. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2016_4_27 (in Ukrainian).
- Nikolaev, S. Yu. (Ed.) (2013). *Metodyka navchannya inozemnyh mov i kultur: teoriya i praktyka*. [Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice]:

- textbook for students of classical, pedagogical and linguistic universities. K.: Lenwith. 590 p. (in Ukrainian).
- Polat, E. S. (2001). Internet na urokah inostrannogo yazyka [Internet on foreign language lessons]. *Inostrannyye yazyki v shkole*. No. 2, 3. P. 36. (in Russian).
- Pometun, O. & Pirozhenko, L. (2002). Interaktyvni tehnologiyi navchannya: teoriya, praktyka, dosvid [Interactive technology of study: theory, practice, experience]. K. (in Ukrainian).
- Pometun, O. & Pirozhenko, L. (2004). Suchasnyi urok. Interaktyvni tehnologiyi navchannya [A modern lesson. Interactive technology]. K., 192 p. (in Ukrainian).
- Posibnyk dlya samostiynoyi roboty studentiv magistratury z vybirkovyh dystsyplin «Suchasni tehnologiyi navchannya inozemnyh mov i kultur» i «Innovatsiyni pidhody do navchannya inozemnyh mov i kultur» (2018). [Manual for independent work of students of the magistracy on selective disciplines "Modern technologies of teaching of foreign languages and cultures" and "Innovative approaches to teaching of foreign languages and cultures"]. K.: CNLU Center. 60 p. (in Ukrainian).
- Sergeeva, T. V. (Ed.) (2019). Rozvytok movlennyevoyi kompetentnosti na rivni B2 "Smart English for architects" [Manual. Development of speech competence at B2 level "Smart English for architects". Textbook. P.I. Kharkiv: Fedorko M.Yu. 218 p.

Інформація про авторів:

Нікіфорова Світлана Миколаївна:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5471-6835>; кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Харківський національний університет будівництва та архітектури, вул. Сумська, 40, м. Харків, Україна

e-mail: nikiforovasvetlana719@gmail.com

Пивоварова Наталя Іванівна:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7595-2653>; старший викладач кафедри іноземних мов, Харківський національний університет будівництва та архітектури, вул. Сумська, 40, м. Харків, Україна.

e-mail: pivovarovahi@gmail.com

Пивоварова Олена Іванівна:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6626-889X>; старший викладач кафедри іноземних мов, Харківський національний університет будівництва та архітектури, вул. Сумська, 40, м. Харків, Україна.

e-mail: pivovarovahi@gmail.com

Information about the author:

Nikiforova Svitlana Mykolayivna:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5471-6835>; Ph. D in Philology, Assistant Professor of Foreign Languages Department, Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture, Sumska Street, 40, Kharkiv, Ukraine

e-mail: nikiforovasvetlana719@gmail.com

Pyvovarova Natalia Ivanivna:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0752-2085>; Senior Lecturer of Foreign Languages Department, Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture, Sumska Street, 4, Kharkiv.

e-mail: pivovarovahi@gmail.com

Pyvovarova Olena Ivanivna:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6626-889X>; Senior Lecturer of Foreign Languages Department, Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture, Sumska Street, 4, Kharkiv.

e-mail: pivovarovahi@gmail.com

Цитуйте цю статтю як: Нікіфорова С.М., Пивоварова Н.І., Пивоварова О.І. Організація самостійної роботи студентів у процесі вивчення іноземних мов із використанням інформаційних технологій. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2020. № 48. С. 74–84

DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2020.48.07>

Дата надходження статті до редакції:

Стаття прийнята до друку: